Міністерство освіти і науки України
Мелітопольський державний педагогічний університет
імені Богдана Хмельницького
Комунальний заклад «Харківська гуманітарно-педагогічна академія»
Харківської обласної ради
ДВНЗ «Донбаський державний педагогічний університет»
Черкаський національний університет імені Богдана Хмельницького
Університет Генуї (Італія)
Лієпайська академія Ризького технічного університету (Латвія)
Hibuki Therapy (Ізраїль)
IIF – International Inclusion Foundation (Німеччина)

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

Università di Genova

RTU LIEPĀJA

HIBUKI therapy

International Inclusion Foundation

МАТЕРІАЛИ

Міжнародної науково-практичної конференції

«СУЧАСНІ ТРАНСФОРМАЦІЇ ПЕДАГОГІЧНОЇ ОСВІТИ : ПРОБЛЕМИ ТЕОРІЇ І ПРАКТИКИ»

29-30 січня 2026 року
м. Запоріжжя, Україна

Інга МІРОШНИЧЕНКО
Системний підхід до забезпечення якості освіти в сучасному освітньому середовищі **605**

Анжеліка НЕГРУ
До проблеми вивчення професійних фрустрацій педагогів у період воєнного часу **607**

Олександр НЕПША
Управління самоосвітньою діяльністю майбутніх учителів географії в умовах професійної підготовки **609**

Дун ПЕЙ
Особливості професійної підготовки фахівців в умовах глобалізаційних викликів **611**

Лариса ПРОХОРОВА
Роль індивідуальної освітньої траєкторії у забезпеченні якості підготовки майбутніх учителів географії **613**

Інна РЕПКО, Маргарита ЛУК'ЯНЕНКО **615**
Студентське самоврядування як складник зміцнення національної ідентичності молоді в умовах війни

Лариса САПОГА
Шляхи підвищення професійної компетентності вчителя географії в умовах Нової української школи **617**

Наталя СЕГЕДА
Педагогіка відновлення для освітньої резильєнтності: методологічний каркас вітально-аксіологічного підходу **620**

Ірина СИДУН
Формування культури волонтерства серед молоді в освітніх закладах України **622**

Катерина ТАРАН
Стан проблеми готовності магістрів спеціальності «Освітні науки» до вирішення педагогічних конфліктів: емпіричний підхід **624**

Юлія ТВЕРДОХЛІБ
Роль і процес планування навчального заняття з іноземної мови викладачем у сучасній освітній практиці **628**

Євген ТОПАЛОВ
Іншомовна підготовка здобувачів освітнього ступеня «бакалавр» як об'єкт дослідження проблеми розвитку особистісної ефективності **629**

Галина ТУЛУЧЕНКО
Іноземний досвід впровадження систем покрокового контролю для верифікації знань з вищої математики в умовах цифровізації освіти **631**

Віталіна ФІРКО
Сюжетно-рольова гра як засіб соціалізації дошкільників в умовах сучасної освіти **633**

Наталія ШЕПІТАК
Особливості педагогічного керівництва учнівською науково-дослідницькою діяльністю в Малій академії наук України **635**

2025 року № 4186-IX. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4186-20#Text (дата звернення: 10.01.2026)

4. Закон України «Про волонтерську діяльність» від 19 квітня 2011 р. № 3236-VI. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3236-17#Text (дата звернення: 10.01.2026)

5. Концепція Державної цільової соціальної програми з розвитку волонтерської діяльності на період до 2030 року від 15 липня 2025 р. № 715-р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/715-2025-%D1%80?utm_source (дата звернення: 10.01.2026)

6. У школах стартує ініціатива, покликана надихнути підлітків долучитися до волонтерства. Офіційний сайт Міністерства освіти і науки України. URL: https://mon.gov.ua/news/u-shkolakh-startue-initsiativa-poklikana-nadikhnuti-pidlitkiv-doluchitisya-do-volonterstva (дата звернення: 10.01.2026)

Катерина ТАРАН
аспірантка кафедри освітології та педагогіки мистецтва, Мелітопольський державний педагогічний університет імені Богдана Хмельницького
Під науковим керівництвом:
Наталі СЕГЕДИ
докторки педагогічних наук, професорки, професорки кафедри освітології та педагогіки мистецтва, Мелітопольський державний педагогічний університет імені Богдана Хмельницького

СТАН ПРОБЛЕМИ ГОТОВНОСТІ МАГІСТІВ СПЕЦІАЛЬНОСТІ «ОСВІТНІ НАУКИ» ДО ВИРІШЕННЯ ПЕДАГОГІЧНИХ КОНФЛІКТІВ: ЕМПІРИЧНИЙ ПІДХІД

Актуальність. Сучасна освіта України вимушена функціонувати в умовах безпрецедентних викликів, зумовлених тривалою збройною агресією Російської Федерації. Заклади освіти зазнають значних руйнувань, змінюються умови навчання, зростає психологічне напруження серед учнів, студентів і педагогів. За таких умов професійна підготовка магістрів за спеціальністю «Освітні науки» набуває особливої актуальності та науково-практичної значущості. Готовність майбутніх педагогів ефективно вирішувати педагогічні конфлікти стає не просто однією з професійних компетентностей, вона виступає необхідною умовою забезпечення стійкого, розвивального та ресурсного освітнього середовища.

Метою дослідження є здійснення комплексного аналізу стану проблеми готовності магістрів спеціальності «Освітні науки» до вирішення педагогічних конфліктів, застосовуючи емпіричний підхід. Дослідження базується на аналізі результатів опитування серед магістрантів педагогічних спеціальностей МДПУ імені Богдана Хмельницького [2], співставленні нормативної моделі педагога, закріпленої у новому Професійному стандарті, затвердженого наказом МОН України № 1225 від 29.08.2024 року, та відомостях аналітичного звіту «Війна,

освіта та соціальний капітал: 3 роки повномасштабного вторгнення» (2025) від фонду savED та Vox Populi agency [1]. Останній представляє собою результати онлайн-опитування в період травня-червня 2025 року серед учнів 8-11 класів та вчителів в 120 закладах загальної середньої освіти з усіх регіонів України, що перебувають під контролем уряду України, зокрема й школи з прифронтових територій та заклади з високою часткою внутрішньо переміщених осіб.

Результати дослідження. Документом, який визначає зміст підготовки вчителів до вирішення педагогічних конфліктів є Професійний стандарт «Вчитель закладу загальної середньої освіти», затвердженого Наказом МОН № 1225 від 29.08.2024 року. У ньому готовність до розв'язання конфліктів не визначена як окрема професійна компетентність, скоріше, є інтегрованою в інші компетентності, пов'язані із взаємодією та психологічною підтримкою здобувачів освіти.

Для осмислення реального стану готовності магістрів спеціальності «Освітні науки» до вирішення педагогічних конфліктів доцільно звернутися до аналізу чинників, що зумовлюють виникнення напруженої комунікації в сучасному освітньому середовищі. Однією з причин виникнення педагогічних конфліктів є емоційна нестабільність учасників освітнього процесу. Згідно з емпіричними даними аналітичного звіту у 41% опитаних учнів зафіксовано певні ознаки тривожності, для 33% здобувачів вона є підвищеною [1;50]. Високий показник тривожних станів серед здобувачів освіти виступає потужним конфліктогенним чинником, що зумовлює переростання ситуативних непорозумінь до гострих емоційних конфліктів. Враховуючи вищезазначене, ключовою складовою професійної підготовки магістрантів спеціальності «Освітні науки» має бути формування емоційно-етичної та медіативної компетентності.

Отримані емпіричні дані засвідчують, що вплив тривожності ускладнюється недостатнім рівнем міжособистісної комунікації, що підкреслює невідповідність нормативних вимог практичній реальності, в якій опинилась сучасна українська освіта. Про це свідчать результати дослідження, які вказують на кризу довіри в відносинах між учасниками освітнього процесу, що пов'язано з наявністю у них тривожного стану, не сприйняттям навчального закладу як безпечного простору.

Відповідно даних Звіту динаміка останніх років підтверджує, що трансформація освітніх перешкод потребує негайного перегляду змісту магістерської підготовки: якщо у 2023 році домінували технічні проблеми (відсутність техніки, зв'язку), то у 2025 році визначальними стали психоемоційні чинники – тривога, емоційне виснаження та страх [1, с. 88]. За оцінками вчителів рівень довіри між ними та учнями є високим: 86% вказують на добрий рівень взаємодії. Водночас учні менш упевнено говорять про відчуття підтримки — лише 54% учнів зазначили, що в школі є хтось (учитель чи інший дорослий), до кого можна звернутися у разі труднощів [1, с.63]. Подібна невідповідність між «ілюзією благополуччя» у вчителя та реальним рівнем підтримки, який відчувають здобувачі освіти, свідчить про недостатню професійну рефлексію педагогів і можливості переходу «зіткнення інтересів» у конфлікти прихованого характеру. Подібна тенденція може слугувати наслідком недостатньої підготовки магістрів в частині формування компетентності педагогічного

партнерства в умовах воєнного часу, в яку інтегрована готовність до вирішення педагогічних конфліктів.

Протистояння освіти сучасним викликам актуалізує запит на нові ролі педагога, які виходять за межі традиційного викладання. Відповідно до проведеного опитування 59% учнів мають запит на отримання психологічної допомоги (21 % з відчувають потребу в психологічній підтримці, 38 % вважають, що вона могла би бути корисною). Лише 39 % учнів з тих, хто має запит, отримують певне сприяння зі сторони близьких, проте професійна допомога згадується значно рідше і не має чіткого кількісного вираження в межах вибірки [1, с. 51]. Виходячи з вищезазначеного в сучасній українській школі зростає роль вчителя, який має виступати фасилітатором, що дозволяє запобігати ескалації ситуацій, формувати особистісну резильєнтність. Проте ефективна фасилітація, як і ефективне вирішення педагогічних конфліктів неможливі без належного внутрішнього ресурсу самого педагога, психоемоційний стан якого об'єктивно має ознаки наслідків хронічного стресу, адже, за даними аналітичного звіту, лише 26% педагогів стверджують про переважну відсутність тривожності [1, с. 81].

Рівень задоволеності від життя та відчуття сенсу професійної діяльності серед учителів варіюється залежно від регіону. Так, у західних областях 44 % педагогів повністю або переважно оцінюють своє життя як задовільне, тоді як у центральних, північних і прифронтових регіонах цей показник становить лише 29 % [1, с. 82]. Тобто на підставі даних опитувань у педагогів спостерігається дефіцит особистісного ресурсу. Отже, магістранти можуть знати теорію вирішення педагогічних конфліктів, але в стані емоційного виснаження вони схильні до дисфункціональної поведінки, уникнення проблем або авторитарного придушення конфліктів.

У межах емпіричного дослідження нами було проведено опитування та проаналізовано відповіді магістрантів на питання «Що таке педагогічний конфлікт?» та «Чи маєте ви готовність вирішувати педагогічні конфлікти в процесі своєї професійної діяльності вчителя? В чому це проявляється?», що дозволило зробити кілька важливих висновків щодо їхнього розуміння проблеми конфліктологічної готовності. У результаті аналізу відповідей є підстави для висновку про те, що у привалює стандартне уявлення про педагогічний конфлікт як про «зіткнення інтересів» або «суперечку між вчителем та учнем», тобто традиціоналістське розуміння з точки зору особистісних суперечок. При цьому респонденти схильні визначати дане явище в межах навчального закладу середньої освіти, специфіка вищої школи (де взаємодія будується між дорослими людьми) майже не береться до уваги. Це говорить про те, що майбутні фахівці не до кінця розуміють, що педагогічний конфлікт як явище є притаманним різним рівням освіти. Магістранти показують помірне знання теоретичних інструментів вирішення педагогічних конфліктів, однак вони зазначають, що ці методи складно реалізувати в реальних умовах через тиск адміністрації навчального закладу чи упереджене ставлення батьків.

Аналіз відповідей засвідчує схильність до емоційного відсторонення в ситуації конфлікту. Один з респондентів згадує, що він застосовує «маску байдужості», щоб захистити себе від агресії. Це демонструє відсутність готовності до вирішення педагогічного конфлікту, його свідоме уникнення, що

може призвести до емоційного вигорання. Деякі респонденти вважають, що сучасна система освіти ставить педагогів у невигідне становище, оскільки їх постійно звинувачують. Як наслідок педагоги відмовляються від захисту своїх прав та пасивно дотримуються правил, встановлених адміністрацією навчального закладу.

Результати опитування підтверджують, що рефлексія магістрантами проблеми педагогічних конфліктів є фрагментарною. Важливо вчити майбутніх магістрів не просто реагувати на інцидент, що вже стався, а володіти техніками емоційної фасилітації – тобто вміти створювати здорове безконфліктне освітнє середовище, будуючи зі здобувачами освіти довірливу взаємодію. Існує потреба змінити підхід до їхньої підготовки: не зупинятись на фіксації суперечностей, що виникають в освітньому середовищі, а приділити увагу розробці і застосуванню медіативних, транскомунікативних педагогічних технологій у вищій школі.

Висновки. Унаслідок повномасштабної війни система освіти зіткнулася з новими викликами, які необхідно враховувати під час розроблення навчальних планів для магістрантів спеціальності «Освітні науки». Застосування кількісного і якісного аналізу результатів зовнішнього [1] та внутрішнього [2] опитування є підставою для висновків про те, що дослідницька увага зосереджена на вивченні педагогічних конфліктів в закладах загальної освіти, натомість відповіді магістрантів демонструють вузьке розуміння конфлікту виключно через призму «вчитель-учень», ігноруючи специфіку взаємодії у вищій школі та професійному середовищі «дорослий-дорослий». Це свідчить про недостатню сформованість системного бачення педагогічного конфлікту, як проблеми і педагогічного явища, що низує усі освітні рівні та в майбутньому може стати бар'єром для подальшої ефективної професійної діяльності магістрів. Сучасна підготовка магістрів «Освітніх наук» має змістити акцент із реагування на інцидент на проєктування безпечного освтінього простору. Вимога часу – перехід від вивчення теоретичних алгоритмів до формування здатності знаходити внутрішні ресурси для подолання педагогічних проблем та збереження психічного здоров'я, навичок кризового менеджменту та саморегуляції, без яких будь-яка конфліктологічна компетентність залишається суто декларативною.

Застосування емпіричного підходу орієнтує нас у перспективах подальшого дослідження, які закладено у теоретичній розробці та реалізації методики формування у майбутніх педагогів готовності до вирішення педагогічних конфліктів.

Список використаних джерел

1. Війна, освіта та соціальний капітал.3 роки повномасштабного вторгнення: аналіт. дослідж. / БФ «savED». Київ, 2025. с.50-88 https://saved.foundation/diialnist/doslidzhennia-v-haluzi-osvity/

2. https://docs.google.com/spreadsheets/d/18lPxMp-DvkfiQq7GgeZlVGUs5uXUk_3RsL-_suDFQ6g/edit?usp=sharing